

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і навчальної роботи
та рекрутації проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 18 жовтня 2017 р.

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ

Програма нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

Спеціальності 013 Початкова освіта

Освітня програма Початкова освіта

Луцьк – 2017

Програма навчальної дисципліни "**Педагогічна майстерність**" для студентів за напрямом підготовки бакалавр, галузь знань 01 Освіта, спеціальність 013 Початкова освіта , освітня програма Початкова освіта. - "16" вересня 2017 р. - **9 с.**

Розробник: Гончарук Ольга Валеріївна , кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки

Рецензент: Бартків О.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогіки

протокол № 2 від 14 вересня 2017 р.

Завідувач кафедри: _____ (Смолюк І.О.)
(підпис)

**Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією педагогічного факультету**

протокол № 2 від 4 жовтня 2017 р.

Голова науково-методичної
комісії педагогічного факультету _____ (Антонюк В.З.)
(підпис)

**Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № 2 від 4 жовтня 2017 р.

Вступ

Програма нормативної навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, галузь знань 01 Освіта, спеціальність 013 Початкова освіта, освітня програма Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закони, функції, принципи, методи, зміст, особливості формування у студентів необхідних знань і вмінь по проблемі..

1. Опис навчальної дисципліни

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно навчального плану напряму підготовки бакалавра, галузь знань 01 Освіта, спеціальності 013 Початкова освіта, освітньої програми Початкова освіта і представляється у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 4	01 Освіта	нормативна
	013 Початкова освіта	
Модулів 2	Початкова освіта	Рік підготовки 2
Змістових модулів 2		Семестр 3
ІНДЗ: є		Лекції 32 год.
Загальна кількість годин 120		Практичні - 24 год.
Тижневих годин : (для денної форми навчання): Аудиторних 2,5 самостійної роботи 2 конс. 2	Бакалавр	Самостійна робота 50 год.
		Консультації 8 год.
		Лабораторні 6 год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ.

Метою викладання навчальної дисципліни "Педагогічна майстерність" є формування у студентів необхідного об'єму знань і вмінь, покликаних допомогти майбутньому вчителю успішно розв'язувати завдання освіти і виховання (сформована рефлексивна діяльність в процесі забезпечення навчально-виховного процесу, усвідомлення себе суб'єктом цього процесу, вміння використовувати свій потенціал, в т.ч. педагогічну техніку у взаємодії з класом та ін.).

Основними завданнями вивчення дисципліни "Педагогічна майстерність" є:

- засвоєння студентами теорії навчально-виховного процесу;
- оволодіння основами методики сучасного уроку, в т.ч. в умовах початкової школи;
- розкриття перед ними структури і характерних особливостей педагогічної професійної майстерності;
- допомога у проникненні у реальні ситуації вчительської діяльності в умовах відродження національної школи, усвідомлення її глибинних процесів;
- сприяння виробленню індивідуальних рис особистості вчителя;
- допомога у формуванні педагогічної етики спілкування та ін.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях: завданнях і функціях вчителя у суспільстві, специфіці і структурі педагогічної діяльності (освітньо-кваліфікаційній характеристиці фахівця зі своєї майбутньої спеціальності), професійних рівнях і складових педагогічної майстерності, поняттях професійної придатності, головних показниках профпридатності до праці вчителя, діагностиці рівнів профпридатності до педагогічної праці; нових педагогічних технологіях – вимогу часу, вербальні і невербальні комунікації вчителя, акторській майстерності у роботі педагога, основних способах педагогічного впливу на учня; учитель на класичному (традиційному) уроці, учитель на інноваційному уроці; учитель-вихователь у системі національного виховання, професійному вдосконаленні через систему методичної роботи, самоосвіті, використанні передового педагогічного досвіду, науковій організації праці, професійному вдосконаленні, управлінні професійним вдосконаленням очолюваного педколективу та ін.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **120** годин / **4** кредити ECTS.

Таблиця 2.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ.	Лаб	Самост	Конс
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогічної майстерності вчителя						
Тема 1. Пріоритети і джерела педагогічної майстерності.	14	4	4		6	
Тема 2. Професіоналізм і придатність до праці вчителя.	12	4	2		6	2
Модульна контрольна робота	2					
Разом за змістовим модулем 1	28	8	6		12	2
Змістовий модуль 2. Складові педагогічної майстерності вчителя.						
Тема 3. Педагогічна техніка вчителя.	18	4	4	2	6	2
Тема 4. Елементи акторської майстерності вчителя.	16	4	2	2	6	2
Тема 5. Педагогічне спілкування. Учитель на класичному уроці.	12	4	4		6	
Тема 6. Учитель і виховна робота.	16	4	4	2	6	
Модульна контрольна робота	2					
Разом за змістовим модулем 2	64	16	14	6	24	4
Змістовий модуль 3. Технології підвищення професійного рівня вчителя						
Тема 7. Професійне вдосконалення вчителя.	12	4	2		6	
Тема 8. Управління професійним удосконаленням педколективу.	18	4	2		8	2
Модульна контрольна робота	2					
Разом за змістовим модулем 3	32	8	4		14	2
Усього годин	120	32	24	6	50	8

5.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 3.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Підготувати доповідь-повідомлення «Зростання ролі навчання і виховання в період становлення незалежної України» (перд аудиторією старшокласників). Розробити приблизну «Модель професійної компетентності фахівця» (для обраної професії: знання і вміння).	5
2	Проаналізувати самодіагностику основних показників профпридатності до педагогічної праці. При наявності показників, динаміка яких вимагає поліпшення, намітити необхідну роботу над собою по їх поліпшенню. З урахуванням цих моментів розробити «Перспективний план оволодіння обраною професією».	5
3	Продовження виконання вправ для удосконалення своєї пантоміміки, міміки, психічної саморегуляції. На основі результатів визначення своєї емоційної стабільності (методика Г.Айзенка) розробити програму вдосконалення цих показників у себе (при необхідності).	5
4	Продовжити виконання вправ по розвитку окремих елементів акторської психотехніки.	5
5	Продовжити виконання вправ по формуванню у себе культури педагогічного спілкування.	5
6	Здійснити розробку таких навчально-методичних матеріалів на міжпредметній основі: <ul style="list-style-type: none"> • 2-3 поурочних планів з своєї фахової дисципліни, наприклад уроки узагальнення й систематизації знань, уроки по контролю і корекції знань і вмінь та ін.; • 2-3 зразки методичного наочнення по одній з дисциплін (таблиці, схеми та ін.). 	5
7	Розробити 2-3 сценарії нестандартного уроку з своєї фахової дисципліни.	5
8	За власним вибором скласти методичні рекомендації на 2-3 педагогічні ситуації в роботі класного керівника. Наприклад «Як допомогти учневі у подоланні кризової ситуації?», «Як провести батьківські збори?», «Як налагодити взаємостосунки з учнем?» та ін.	5
9	В процесі своєї переддипломної практики: <ul style="list-style-type: none"> • вивчити і узагальнити досвід роботи одного з вчителів-методистів навчального закладу (взяти один з аспектів його роботи з учнями); • вивчити систему роботи з педколективом даної школи, в т.ч. з вчителями початкових класів. На цій основі побудувати схему методичної роботи з педколективом у даній школі. 	5
10	Підготовка до конкурсних змагань з технології уроку: «занурення» у очікувані конкурсні змагання (виконання вправ на дихання, голос, дикцію, артикуляцію, зняття м'язового напруження, відтворення у пам'яті свого конкурсного завдання, самонавіювання та ін.).	5
	Разом	50

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів. Тому, підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається з сумарної кількості балів: а) поточне оцінювання з відповідних тем (максимально 40 балів); б) підсумкове оцінювання з відповідних тем (максимально 60 балів) за дві модульні контрольні роботи (максимально по 30 балів).

Поточний контроль (мах = 40 балів)								Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1								Модуль 2			
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3		МКР № 1	МКР № 2	МКР № 3	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8				
5	5	5	5	5	5	5	5	20	20	20	

Критерії оцінювання

90-100 балів ("відмінно"). Глибоке оволодіння вузловими питаннями по темах. Системне, усвідомлене використання даної інформації. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків між окремими змістовими блоками. Вільна орієнтація і використання необхідного категорійно-понятійного апарату при розкритті проблеми. Мова чітка і логічна. Здатність до аналітико-узагальнюючого викладу питання, вміння формулювати висновки і пропозиції по суті проблеми.

82-89; 75-81 балів ("добре"). В цілому цілісне, усвідомлене оволодіння матеріалом, віднесеним до даного питання. В окремих випадках рівень засвоєння інформації недостатній.

Аргументація при відповідях на питання, логічність і взаємозв'язок у викладі матеріалу дещо занижені. Відчуває труднощі при відповідях на питання, у формулюванні узагальнень і висновків.

67-74; 66-60 балів ("задовільно"). Фрагментарне, несистемне відтворення інформації. Наводить лише окремі складові питання, без необхідного усвідомлення і взаємозв'язку.

59-1 балів ("незадовільно"). Необхідним категорійно-понятійним апаратом не володіє. Робить безуспішні спроби висвітлення питання на репродуктивному, механічному рівні. Не розуміє суті питання, відповідає не по суті.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D		
60 - 66	E	Задовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)
1 – 59	Fx	Незадовільно	

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Акт проголошення незалежності України // Рад. Україна. – 1991. – 31 вересня.
- Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). // Освіта. – 1993. – Грудень.
- Закон України «Про освіту». – К., 1996.
- Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова освіта. – 2011. – № 7.
- Закон України «Про загальну середню освіту» // Початкова школа. – 1999. – № 8. – С. 1-11.
- Типове положення про атестацію педагогічних працівників України // Освіта. – 1994. – 26 січня.
- Закон України «Про вищу освіту». – К., 2014.
- Положення про всеукраїнський конкурс «Учитель року». Постанова Кабінету Міністрів України від 2.09.1995. № 635.
- Положення про шкільний методичний кабінет. // Зб. наказів та інструкцій МО Української РСР. – 1987. – № 12.
- Програма «Вчитель» // Зб. наказів на інструкції МОН України. – 2012. – № 10.
- Положення про класного керівника середнього закладу освіти // Зб. наказів на інструкції МОН України. – 1997. – № 8.
- Міжпредметні зв'язки при вивченні основ наук у школі. – К., 1982.
- Амоношвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества / Ш.А.Амоношвили. – К., 1991.
- Амоношвили Ш.А. Здравствуйте, дети! / Ш.А.Амоношвили. – М., 1983.
- Бабанский Ю.К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса / Ю.К.Бабанский. – М., 1982.
- Барабаш Ю.Г. Педагогична діагностика в управлінні школою / Ю.Г.Барабаш, М.Х. Махомед. – Рівне, 1996.
- Барабаш Ю.Г. Освітній менеджмент / Ю.Г.Барабаш, Р.М. Пріма. – Луцьк, 2014.
- Барабаш Ю.Г. Профвідбір абитуриєнтів на педагогічні професії / Ю.Г.Барабаш. – Луцьк, 1992.
- Баженова Л. Професійне самовдосконалення педагога / Л.Баженова // Психолог. – 2002. – № 16.
- Бабич Н.Д. Основи культури мовлення / Н.Д.Бабич. – Л., 1990.
- Беспалько В.П. Слагаемые педагогические технологии / В.П.Беспалько. – М., 1989.
- Буленко Т.В. Діагностика особистості в практичній діяльності психолога / Т.В.Буленко. – Луцьк, 1996.
- Болдырев Н. Классный руководитель / Н.Болдырев. – М., 1978.
- Бордовская Н.В. Педагогика / Н.В.Бордовская, А.А. Реан. – СПб., 2000.
- Ващенко Г.В. Виховний ідеал / Г.В.Ващенко. – Полтава, 1994.
- Волкова Н.П. Педагогіка / Н.П.Волкова. – К., 2001.
- Головин Б.Н. Основы культуры речи / Б.Н.Головин. – М., 1980.
- Гнутель Я. Виховна робота у сучасних умовах / Я.Гнутель. – Львів, 1998.
- Дереклеева Н. Направления работы классного руководителя / Н.Дереклеева // Открытый урок. – 2001. – № 3.
- Елканов С.Б. Основы профессионального самовоспитания будущего учителя / С.Б.Елканов. – М., 1989.
- Жерносек І.П. Науково-методична робота в загальноосвітній школі / І.П.Жерносек. – К., 1998.
- Основи сучасного навчання // Завуч. – 2002. – № 1.
- Ильяш М.И. Основы культуры речи / М.И.Ильяш. – К., 1981.
- Кан-Калик В.А. Основы профессионально-педагогического общения / В.А.Кан-Калик. – Грозный, 1979.
- Ковалева А.Г. Психология личности / А.Г.Ковалева. – М., 1970.
- Конаржевский Ю.А. Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса в управлении школой / Ю.А.Конаржевский. – М., 1986.
- Колесник В. Завдання довгочасної стратегії відродження України / В.Колесник // Сучасність. – 1993. – № 9.
- Колосова О. Функції управління науково-методичною роботою / О.Колосова, В. Палій // Завуч. – 2000. – № 33.
- Киндзива Г.Ю. Перспективные школьные технологии / Г.Ю.Киндзива. – М., 2000.

- Кочетов А.М. Педагогическая диагностика в школе / А.М.Кочетов. – Минск, 1987.
- Кухарев И.В. На пути к профессиональному совершенству / И.В.Кухарев. – М., 1990.
- Макаренко А.С. Деякі висновки з мого педагогічного досвіду / А.С.Макаренко // Твори. У 7 т. – К., 1954.
- Малафіїк І.В. Урок у сучасній школі / І.В.Малафіїк. – Рівне, 1996.
- Матвієнко П. Атестація педагогічних кадрів / П.Матвієнко // Завуч. – 2002. – № 4.
- Махмутов М.Н. Современный урок / М.Н.Махмутов. – М., 1981.
- Нісімчук А.С. та ін. Сучасні педагогічні технології / А.С. Нісімчук та ін. – К., 2002.
- Основы педагогического мастерства / под. ред. И.А. Зязюна. – М., 1989.
- Онищук В.А. Технология, структура и методика урока в школе / В.А.Онищук. – К., 1976.
- Педагогический поиск / Сост. И.Н. Баженова. – М., 1987.
- Педагогічна майстерність / за ред. І.А. Зязюна. – К., 1987.
- Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології / О.Пометун, Л.Пироженко. – К., 2004.
- Поташник М.М. Педагогическое творчество / М.М.Поташник. – М., 1986.
- Підласий І.П. Як підготувати ефективний урок / І.П.Підласий. – К., 1980.
- Раченко И.П. НОТ учителя / И.П.Раченко. – М., 1989.
- Стельмахович М.І. Народна педагогіка / М.І.Стельмахович. – К., 1985.
- Станиславский К.С. Собр. соч. В 8 т. / К.С.Станиславский. – М., 1958.
- Сухомлинский В.А. Сто советов учителю / В.А.Сухомлинский. – К., 1984.
- Ушинский К.Д. Собр. соч. В 2 т. / К.Д.Ушинский. – М-Л., 1949.
- Учителю о педагогической технике / Под ред. Л.И. Рувинского. – М., 1987.
- Харламов И.Ф. Педагогика / И.Ф.Харламов. – Минск, 1996.
- Чехов И. Об искусстве актера. Литературное наследие. В 2 т. / И.Чехов. – М., 1986.
- Чернокозов И.И. Профессиональная этика учителя / И.И.Чернокозов. – К., 1988.
- Шакуров Г.Х. Творческий рост педагога / Г.Х.Шакуров. – М., 1985.
- Школа вчителя-початківця // Завуч. – 2002. – № 27.
- Яковлев Н.М. Методика и техника урока в школе / Н.М.Яковлев, А.М. Сохор. – М., 1985.
- Янів В. Українська вдача. Виховний ідеал / В.Янів. – Мюнхен, 1992.

Інтернет-ресурси

- www.education.gov.ua – сайт МОН України
- www.nbuv.gov.ua – сайт бібліотеки ім. В.Вернадського
- www.edu.yar.ru/russian/navigator/index.html – освітній портал.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

- Державний стандарт початкової загальної освіти (2011 р.)
- Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.)
- Професійна майстерність у системі національної підготовки вчителя початкових класів.
- Завдання і функції вчителя.
- Рівні і властивості педагогічної майстерності.
- Поняття «професійна придатність до педагогічної діяльності».
- Головні показники професійної придатності до педагогічної діяльності.
- Поняття «педагогічна техніка».
- Професійно-педагогічне мовлення вчителя.
- Засоби невербальної комунікації вчителя.
- Діяльність педагога і актора.
- Артизцизм вчителя.
- Типологія вчителів з позицій театральної педагогіки.
- Урок – театр одного актора.
- Поняття «педагогічне спілкування».

- Функції і структура педагогічного спілкування.
- Конфлікт у педагогічному спілкуванні.
- Педагогічний такт вчителя.
- Комунікативність вчителя, її розвиток.
- Педагогічний вплив і співпраця вчителя з учнями.
- Теоретичні основи уроку.
- Методичні основи уроку.
- Організаційні основи уроку.
- Педагогічна культура вчителя на уроці.
- Міжпредметні зв'язки при викладанні нового матеріалу.
- Нові педагогічні технології.
- Сучасна особистісно-зорієнтована модель навчання.
- Основні вимоги до сучасного інноваційного уроку.
- Оцінювання знань і вмінь учнів на уроці.
- Особливості інноваційного уроку у початковій школі.
- Учитель і виховна робота.
- Структура національного виховання.
- Учитель-предметник – класний керівник.
- План виховної роботи класного керівника.
- Особливості виховного процесу у молодших класах.
- Професійне удосконалення вчителя.
- Методична робота у школі, в т.ч. у початковій.
- Індивідуально-диференційований підхід дирекції школи до вчителя в процесі методичної роботи з ним.
- Вивчення і використання передового педагогічного досвіду.
- Головні елементи НОП вчителя.
- Самоосвіта вчителя.
- Основи технології науково-методичної роботи з педколективом.
- Конкурс «Вчитель року».
- Шкільний навчально-методичний кабінет.
- Педагогічна майстерність вчителя початкових класів, його педагогічна культура і етика.

Схвалено Вченою радою
Східноєвропейського національного університету імені
Лесі Українки
Протокол № __ від _____ 2017 р.

Проректор з науково-педагогічної

і навчальної роботи та рекрутації

С. В. Гаврилюк

Навчальний відділ

Л. О. Заєць

Юридичний відділ

А. В. Маїло